

VZNIK SLOVENSKEJ SOCIOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

Po vytvorení Československej sociologickej spoločnosti pri ČSAV začiatkom apríla 1963 v Prahe bola založená Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV ako samostatná súčasť celoštátnej sociologickej organizácie. V Bratislave sa 21. apríla 1963 zišlo ustavujúce valné zhromaždenie Slovenskej sociologickej spoločnosti. Zasadnutie otvoril vedúci sociologického oddelenia pri Filozofickom ústave SAV doc. dr. Ján Pašiak, C. Sc.

V úvodnom prejave akademik Andrej Sirácky zdôvodnil potrebu marxistickej sociológie u nás i to, že dnes sa už vytvárajú spoločensko-politické, organizačné, kádrové i materiálne podmienky pre jej rozvoj. Zdôraznil slová tajomníka ÚV KSČ s. V. Kouckého na valnom zhromaždení ČSAV 3. apríla 1964, ktorý tlmočil stanovisko ÚV KSČ takto: „Ústredný výbor KSČ otvorene vyslovil svoju plnú podporu rozvoju sociológie a sociologického výskumu najmenej pred 5 rokmi.“ Ďalej pripomenul oprávnenú kritiku s. Kouckého, že „práca pokročila pramálo“ a treba oveľa viac iniciatívnej priebornosti pri rozvíjaní sociológie. Vyzdvihol aj požiadavku tajomníka ÚV KSS s. V. Biľaka na valnom zhromaždení SAV, aby sa pri budovaní sociologického pracoviska uplatňovala „veľkorysosť, štedrosť a organizátorská pružnosť“.

Založenie celoštátnej a slovenskej sociologickej spoločnosti je ďalším krokom v rozvíjaní marxistickej sociológie — pokračoval akademik Sirácky. Dotknúc sa niektorých zásadných otázok marxistickej sociológie, zdôraznil, že marxistickú sociológiu budujeme v rámci celkovej teórie marxizmu-leninizmu a v najužšej spojitosti s marxistickou filozofiou, historickým materializmom ako teoreticko-empirickú vedu.

V druhej časti svojho prejavu načrtnol A. Sirácky úlohy Slovenskej sociologickej spoločnosti. Spoločnosť má byť strediskom sociologického ruchu na Slovensku. V rámci svojich možností, daných jej stanovami, bude Slovenská sociologická spoločnosť v úzkej spolupráci s existujúcimi sociologickými alebo príbuznými pracoviskami orientovať svojich členov na spoluprácu pri sociologických výskumoch. Bude spolupracovať s ústavmi akadémií, s katedrami vysokých škôl, s výskumnými ústavmi a spoločenskými organizáciami, a najmä so Spoločnosťou pre šírenie politických a vedeckých poznatkov. Bude usporadúvať konferencie, diskusie, prednášky, sympóziá, kurzy a semináre, popularizovať výsledky sociologického výskumu a marxistickej sociológie, prostredníctvom spoločného celoštátneho sociologického časopisu a odborných publikácií bude oboznamovať našu i zahraničnú verejnosť s výsledkami nášho sociologického výskumu a s problémami, ktoré majú nielen úzko vedecký, ale aj širší spoločenský, kultúrny a ideologický význam. Spolu s celoštátnou sociologickou spoločnosťou bude rozvíjať styky aj so sociologickými spoločnosťami v zahraničí, predovšetkým v socialistických krajinách.

V tomto roku usporiada Slovenská sociologická spoločnosť besedy o úlohách sociológie, prednášky o metódach a technikách sociologického výskumu, besedy a diskusie o stave a problémoch sociológie v zahraničí a pod. Spolu so Spoločnosťou pre šírenie politických

a vedeckých poznatkov uskutoční nadstavbový kurz marxistickej sociológie. Bude vydávať bulletin a študijné materiály.

Pri dlhodobých plánoch, treba brať do úvahy možnosti, ktoré Slovenská sociologická spoločnosť zatiaľ má, i to, že je iba na začiatku svojej činnosti. Do širokého rámca výskumnej problematiky zahrnul akademik Sirácky analýzu spoločenskej štruktúry a dynamiky, najmä výskum nových javov a zmien v štruktúre našej spoločnosti, štúdium spoločenských dôsledkov vedecko-technickej revolúcie, problémy vedeckého riadenia socialistickej spoločnosti, všestranný rozbor problémov produktivity práce (za pomoci ekonómov, matematikov, štatistikov, technikov a psychológov), výskum zmien, ktoré sa odohrávajú v živote nášho roľníctva, výskum života, prostredia a cieľov rôznych spoločenských tried a skupín (najmä robotníckej triedy, mládeže) a sústavné rozpracúvanie metodológie, metód a techník spoločenského výskumu. Riešenie týchto úloh a problémov je plánované na niekoľko rokov. Praktické zretele a možnosti Slovenskej sociologickej spoločnosti nútia ju orientovať sa roku 1964 na dlhodobý porovnávací československo-poľský sociologický výskum v oblasti poľnohospodárstva a začať sociologický výskum záujmov a problémov vybraných skupín vysokoškolskej mládeže na Slovensku.

Po úvodnom referáte pozdravil valné zhromaždenie v mene Československej sociologickej spoločnosti jej predsedu doc. Jaroslav Klofáč, C. Sc. Zdôraznil, že treba ešte stále prekonávať skepticizmus niektorých ľudí voči marxistickej sociológii ale súčasne aj čeliť nebezpečenstvu módnosti a diletantizmu, ktorý s tým súvisí.

Súdrh Vojtech Wagner oboznámil ustavujúce valné zhromaždenie so základnými zásadami organizačného poriadku Československej sociologickej spoločnosti. Zdôraznil, že táto inštitúcia je dobrovoľným vedeckým výberovým združením vedeckých a odborných pracovníkov v odbore sociológie, pričom pracuje podľa smerníc a plánu ČSAV. Na Slovensku plní tieto úlohy Československej sociologickej spoločnosti Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV.

Vedúcimi orgánmi Slovenskej sociologickej spoločnosti sú valné zhromaždenie, výbor a predsedníctvo výboru. Činným členom sa môže stať každý osvedčený vedecký alebo odborný pracovník v odbore sociológie, filozofie a v odboroch s touto pracovnou náplňou úzko súvisiacich. Členmi môžu byť aj poslucháči vysokých škôl, ktorí sa v rámci svojho odboru orientujú na problematiku sociológie, ako aj pracovníci ďalších oblastí nášho spoločenského, kultúrneho a hospodárskeho života. O prijatí členov, prípadne aj s nižšou odbornou kvalifikáciou, rozhodne predsedníctvo výboru Slovenskej sociologickej spoločnosti. Povinnosťou členov je sprístupňovať výsledky vlastnej vedeckej alebo odbornej práce, a to tak, aby sa s nimi mohli zoznámiť ostatní pracovníci, odborníci i celý okruh pracujúcej verejnosti. Ďalšou povinnosťou členov je pomáhať pri prenášaní nových vedeckých a odborných poznatkov do praxe. Z práv členov upozornil na právo používať (za podmienok zvlášť stanovených) štipendiá a podpory z prostriedkov Slovenskej sociologickej spoločnosti.

Vo vhodných strediskách, miestnych či pracovných, kde sú na to predpoklady, môže výbor Slovenskej sociologickej spoločnosti zriadiť pobočku ako vlastnú vnútornú zložku. Zintenzívnenie práce a vytvorenie lepších podmienok pre realizovanie sociologických výskumov na Slovensku vyžaduje zriadenie pobočky v Košiciach a postupne aj v iných mestách.

Súdrh Wagner informoval ďalej, že do Slovenskej sociologickej spoločnosti sa do 21. apríla 1964 prihlásilo 231 členov, z českých krajov sa do Československej sociologickej spoločnosti prihlásilo do 10. apríla 1964, keď sa konalo v Prahe jej ustavujúce valné zhromaždenie, 507 členov.

Z prihlásených 231 členov Československej sociologickej spoločnosti je cca 70 % z vyso-

kých škôl, ústavov Slovenskej akadémie vied a rezortných ústavov. Presnejšie zloženie je nasledujúce: z vysokých škôl 41,4 %, z ústavov SAV 14,6 %, z rezortných ústavov 13,4 %, z nakladateľstiev a z oblasti kultúry 10,8 %, z výrobných projekčných a hospodárskych pracovísk 5,1, z úradov, archívov a súdov 5,6 %, učiteľov stredných škôl je 5,6 %, lekárov a pracujúcich v nemocniciach 2,5 %, ostatných cca 1 %. Vysokoškolské vzdelanie má 97,4 %. Zloženie Slovenskej sociologickej spoločnosti teda z hľadiska kvalifikácie aj pracovného zaradenia prihlásených členov plne zodpovedá požadovanému charakteru.

Na záver zvolili výbor Slovenskej sociologickej spoločnosti, ktorej predsedom sa stal akademik Andrej Sirácky, podpredsedom doc. dr. Ján Pašiak, C. Sc., vedeckým tajomníkom Vojtech Wagner, vedecký aspirant sociologického oddelenia pri Filozofickom ústave SAV.

Pre úspešný rozvoj práce je v súčasnosti dôležité rozdeliť členov Slovenskej sociologickej spoločnosti podľa ich záujmovej orientácie do odborných sekcií. Pristúpilo sa predbežne k založeniu sekcií pre tieto oblasti: metodologické otázky, metódy a techniky sociologického výskumu; sociológia dediny (lokalizované v Nitre); sociológia priemyslu; kultúra; mládež; právo; politické vzťahy; zdravotníctvo. Neskoršie podľa možností a želania členov a záujemcov môžu byť vytvorené ďalšie sekcie, napr. pre sociológiu rodiny a výchovy, pre masové komunikácie a iné. V tejto súvislosti treba dodať, že prijímanie nových členov pokračuje aj po ustavujúcom valnom zhromaždení.

Sekcie začali činnosť v polovici mája. Prvá sa zišla sekcia pre metodologické otázky, metódy a techniky sociologického výskumu. Podnetný referát o spoločenskej funkcii sociológie predniesol doc. s. Ján Pašiak. Ostatné sekcie sa zišli koncom mája a v prvej polovici júna. Vyjasnili si koncepciu práce a najbližšie úlohy. Slovenskú sociologickú spoločnosť čakajú významné a náročné úlohy, priekopnícka práca. Ich splnenie predpokladá aktívnu prácu všetkých členov, pretože len v tom je záruka, že sa na Slovensku v plnej šírke rozprúdi čulý ruch v oblasti vedeckého sociologického bádania.

V. Horská

DISKUSIA O FILOZOFICKEJ ANTROPOLÓGIÍ

V posledných rokoch sa pozornosť filozofických pracovníkov na celom svete čoraz viac sústreďuje na problematiku človeka. Azda za najzávažnejší dôkaz jej naliehajúcej aktuálnosti možno považovať skutočnosť, že za dve hlavné témy XIII. medzinárodného filozofického kongresu boli zvolené: *Problém človeka* a *Kritika našej doby*. Došlo k zdanlivo pozoruhodnému paradoxu, že v dvadsiatom storočí, v dobe najväčšieho rozmachu vied, a teda aj vied o človeku, stal sa človek sám sebe najproblematickejším a pôvod, príčiny, prípadne zákonitosti tohto javu vyústili do novej filozofickej oblasti, nazývanej „filozofická antropológia“ alebo „filozofia človeka“. Je len pochopiteľné, že pri formovaní sa takejto disciplíny, v predmete ktorej sa stretávajú a križujú záujmy mnohých vedných odborov, vznikajú búrlivé diskusie o oprávnenosti jej existencie a predovšetkým o vymedzení predmetu jej bádania.

I v socialistických krajinách sa táto problematika dostáva do popredia, rastie marxistická literatúra zaoberajúca sa filozofickou stránkou ľudskej osobnosti. U nás možno spomenúť prácu Karola Kosika *Dialektika konkrétneho* (1963) a preklad Schaffovej *Filozofie človeka* (1964). Pravda, treba priznať, že ide o problematiku, ktorá sa doteraz v marxistickej filozofii zanedbávala, Schaff hovorí o teoretickej medzere marxizmu. Stojí-